

Preventivní program

1. Charakteristika školy

Základní škola Rudolfa Koblice v Kadani se nachází v klidné části města. Je obklopena zelení Svatého kopce a přilehlých Smetanových sadů. V každém ročníku bývají obvykle dvě paralelní třídy.

2. Obecná část

Tento preventivní program je součástí pedagogické dokumentace školy. Je vypracován v souladu s platnými právními předpisy na základě příslušných metodických pokynů a slouží jako základní pomůcka pro preventivní aktivity na ZŠ Rudolfa Koblice, Pionýrů 1102, Kadaň v průběhu celého školního roku. Za jeho sestavení odpovídá školní metodik prevence. Vedení školy a pedagogický sbor byli s jeho obsahem seznámeni. Vlastní náplň programu realizují vyučující, do jejichž předmětů spadají jednotlivá témata. Garantem programu je školní metodik prevence. Účinnost programu je vyhodnocována vždy na konci školního roku ve spolupráci s vedením školy.

2.1 Obecné cíle programu

Naším základním a každodenním úkolem je vybudovat a udržet zdravé klima ve škole, nastolit a průběžně upevňovat vzájemnou důvěru mezi učiteli, žáky a jejich rodiči. To je nezbytným předpokladem účinnosti jakýchkoli dalších preventivních aktivit. Je žádoucí, abychom byli školou, kde děti zdravým způsobem soutěží v reprodukci znalostí, jsou vedeny k tvořivosti, k samostatnosti, k odpovědnosti za své chování a ovládají potřebné sociální dovednosti.

Při realizaci preventivního programu vycházíme z toho, že děti by měly již od začátku školní docházky dostávat odpovídající informace o škodlivosti drog včetně tabáku a alkoholu pro lidský organismus. Důraz je kladen především na nenásilné a průběžné seznamování s touto problematikou v rámci výuky

Dětem je potřeba také vysvětlit, že existují i jiné než drogové závislosti, což si většinou neuvědomují. Značná pozornost je věnována prevenci projevů agresivity, rasové (a jiné) nesnášenlivosti a všech forem šikany. U žáků druhého stupně je třeba postupně vytvářet základy právního vědomí, učit je dodržovat zákony a seznamovat je s možnými důsledky jejich porušování včetně trestní odpovědnosti.

Ačkoli problematika trávení volného času dětmi po vyučování nebývá zpravidla považována za součást specifické prevence, dle našeho názoru je nedílnou součástí širšího rámce preventivních aktivit a jako takovou ji rozhodně aktivně podporujeme proto je na naší škole k dispozici několik volnočasových aktivit jako jsou zájmové útvary a kroužky.

2.2 Konkrétní cíle programu

Děti by měly umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi

- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových a OP látek
- vážit si sebe sama
- umět odmítat

2.3 Oblasti realizace programu

V preventivním programu jsou sledovány cíle: a) střednědobé b) dlouhodobé

2.3.1 Střednědobé cíle

- Naplňovat priority pro rok 2021/2022 (roční plán školy).
- Realizovat pravidelné preventivní aktivity pro žáky 1. a 2. stupně (školní metodická prevence, tř. učitel).
- Tmelení kolektivu s třídním učitelem u 6. ročníků (adaptační program).
  - Adaptovat nové žáky na školní prostředí.
- Spolupracovat s rodiči problémových žáků, nabídnout jim pomoc. Prokazatelně a včas kontaktovat rodiče problémových žáků (nedostatky ve vědomostech, chování, neomluvené absence).
- Poskytovat kariérové poradenství pro rodiče a žáky.
- Poskytovat další poradenské služby (realizováno Školním poradenským pracovištěm).
- Aktualizovat preventivní program.
- Zkvalitňovat úroveň a náplň třídnických hodin

2.3.2 Dlouhodobé cíle

- Rozvíjet kompetence osobnostní a sociální.
- Posilovat komunikační dovednosti (schopnost řešit problémy, konflikty, neúspěch, kritiku, adekvátní reakce na stresové a zátěžové situace).
- Posilovat zdravé sebevědomí žáků.
- Prohlubovat právní vědomí, seznámit s důsledky rizikového chování a sociálně nežádoucích jevů.
- Vytvářet pozitivní sociální klima.
- Vytvářet podmínky pro společné vzdělávání žáků a vzájemnou toleranci.
- Osvojit si znalosti pro zdravý životní styl.
- Získávat prostředky na primární prevenci (granty, rozvojové programy, podpora města aj.).
- Spolupráce s organizací Společně k bezpečí

Program se snaží zachytit téměř celé spektrum sociálně patologických jevů. Zaměřit bychom se chtěli především na níže uvedené.

- a) rasismus, intolerance
- b) šikanování, vandalizmus a jiné formy násilí

- c) kriminalita
- d) alkohol a kouření
- e) drogová závislost
- f) záškoláctví

2.4. Cílové kompetence

Preventivní program vychází z vlastního a žákovského hodnocení preventivních aktivit na ZŠ, z podnětu samotných žáků či jejich rodičů, přehledu absence (omluvené i neomluvené), udělených výchovných opatření, podnětů učitelů a veřejnosti.

Na základě nejen našich zkušeností víme, že není dostatečně účinné preventivní aktivity realizovat pouze jako volnočasové aktivity organizované školou (kroužky, soutěže) nebo jinou organizací. Každodenní život školy musí mít takovou kvalitu, aby dětem umožňoval osvojit si kompetence zdravého životního stylu, které jsou nejúčinnějším preventivním nástrojem. Na tyto kompetence bychom rádi zaměřili své úsilí v letošním školním roce a návazně i v letech následujících:

- **zvyšování sociální kompetence** – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- **posilování komunikačních dovedností** – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- **vytváření pozitivního sociálního klimatu** – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- **formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám** – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

3. Realizace

Formy realizace

Prevence nežádoucího chování je součástí ŠVP. Prevence je zahrnuta do každého předmětu (především ve společenskovedních předmětech - přírodopis, prvouka, chemie, dějepis a jiné). Prevence je realizována rovněž formou projektů, které jsou součástí průřezových témat a dále i mimo vyučovací hodiny (o přestávkách, v době konání školních akcí, exkurzí a výletů).

Metody a formy:

- bloky primární prevence (školní metodika, třídní učitel, žáci)
- konzultace pro žáky a rodiče (krizová intervence)

-

- v rámci jednotlivých předmětů – e-bezpečí, referáty, slohové práce, samostatné práce, prožitkové metody, práce s tiskem a internetem, video, knihy, práce pro parlament)
- besedy a přednášky (externí lektori, odborníci na danou problematiku)
- volnočasové aktivity pro žáky (kroužky, společné výlety, exkurze, kulturní a sportovní akce, soutěže)
- projektové vyučování, tematické dny
- ostatní akce školy (kino, divadlo, Den dětí, aj.)
- žákovský parlament
- třídní schůzky (individuální: rodič - žák – učitel; společné)
- Den otevřených dveří
- nástěnka
- konzultační hodiny
- informační letáky
- internetové odkazy
- individuální práce s problémovými žáky
- práce se žáky ohroženými školním neúspěchem
- třídnické hodiny
- setkávání intervenčního týmu

3.1 Výběr kompetencí v jednotlivých ročnících

1. - 5. ročník

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- zdraví a nemoc a nebezpečí od cizích lidí
- nebezpečí na internetu (šikana prostřednictvím elektronických médií)
- mezilidské vztahy, přechod na víceletá gymnázia, na II. stupeň
- šikana
- dopravní výchova

-

6. ročník

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy

7. ročník

- hlubší vzájemné poznávání účastníků
- prohlubování vztahů důvěry
- upevňování kolektivních vztahů se včasným podchycením nežádoucích projevů chování
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem

8. ročník

- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

právní vědomí: Trestní odpovědnost – co znamená, když mi je 15 let

9. ročník

V tomto ročníku by měly být fixovány dosavadní schopnosti a vědomosti, získané během předchozích preventivních programů.

právní vědomí: Trestní odpovědnost – co znamená, když mi je 15 let

Seznámit žáky se základy trestního, občanského, pracovního a rodinného práva. Terminologie (nezletilí, mladiství, dospělost apod.), práva a povinnosti jednotlivých věkových kategorií – postupné přibývání práv i povinností. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže a v něm používaná opatření.

3.2 Školní parlament

Žáci mají možnost vyjadřovat se a ovlivňovat dění a atmosféru na škole prostřednictvím Školního parlamentu, který byl rovněž založen v roce 2004. Parlament je tvořen volenými zástupci ze všech tříd a schází se pravidelně podle potřeb.

3.3 Akce, aktivity, informační činnost

Vzdělávání učitelů

Podle možností se budou učitelé vzdělávat v dané problematice. Preventista a výchovný poradce se bude zúčastňovat pravidelných porad s oblastním koordinátorem. K dispozici všem vyučujícím je také školní knihovnička primární prevence. Informační činnost pro žáky.

Žáci ve škole mají možnost získat základní informace na nástěnce k tomu určené. Kromě toho mají možnost kontaktovat metodika prevence a výchovného poradce při konzultačních hodinách, které má stanoven zároveň každý třídní učitel. Pro zajištění anonymity je ve vestibulu školy instalována „schránka důvěry“.

Akce a aktivity

Naše škola má již tradičně dobrou spolupráci s DDM Šuplík. Na začátku školního roku navštívíme DDM v rámci dne otevřených dveří a všichni žáci školy dostanou seznam zájmových kroužků a aktivit Domu dětí.

Na začátku října zjišťují třídní učitelé zapojenost dětí v mimoškolních aktivitách. Své úsilí pak zaměří na potenciálně rizikové žáky.

Aby bylo spektrum volnočasových aktivit co nejširší, mají žáci možnost navštěvovat také školní kroužky. Žáci devátých tříd se mají možnost připravit na přijímací zkoušky z matematiky ještě formou pravidelného doučování a pro všechny ročníky jsou k dispozici nápravy: logopedie a specifické poruchy učení.

Spolupráce s rodiči

Protože nejúčinnější a nejlevnější prevencí je zdravá výchova dětí v rodině a ve škole, budeme klást důraz na soulad mezi rodinou a školou. Rodiče mají možnost s učiteli hovořit při pravidelně konaných třídních schůzkách a také během stanovených konzultačních hodin. Kromě toho plánujeme během roku otevřít školu pro rodiče a nadále je zvat na akce školy, rozloučení s žáky devátých tříd či výstavy v galerii. (viz Plán školy)

Spolupráce s orgány zřizovatele

Naším důležitým partnerem je Městská policie v Kadani (viz Přílohy). Organizuje besedy a návštěvy policejní stanice. Dále se věnují dětem na dopravním hřišti, kde se věnují celému prvnímu stupni. Mezi další partnery patří OS- Světlo v Kadani, která zajišťuje každoročně přednášky pro naše žáky, Hasiči města, trvalá spolupráce s organizací Společně k bezpečí.

Školy v přírodě

Některé ze tříd školy vyjíždí každoročně na ŠVP, kde se využívá nestandardního prostředí k prohloubení návyků dětí vzhledem k zdravému životnímu stylu. Pracuje se i s prvky zážitkové pedagogiky, která otvírá možnosti k sebepoznávání, sebedůvěře, rozvoji sociálních dovedností a posílení koheze třídního kolektivu.

4. Mapa pomoci

4.1 Tabákové výrobky

Dělení tabákových výrobků podle forem užívání:

1. Zápalný tabák

Cigarety – průmyslově vyráběné nebo ručně balené cigarety. Kouř z cigaret se nejprve vdechuje do úst a následně vtahuje do plic (tzv. šlukuje). Vyrábí se v různých variacích (s filtrem, bez filtru, slim, s příchutěmi nebo jako tzv. herbální cigarety, ve kterých je tabák namíchaný s příměsí bylin, jako je hřebíček, máta nebo eukalyptus).

Doutníky – sušené a fermentované tabákové listy stáčené do oválného tvaru. Kouř z doutníků se vdechuje pouze do úst (nikoliv do plic).

Dýmky – určené ke kouření řezaného tabáku. Podobně jako u doutníků se kouř z dýmky potahuje výhradně do úst.

Vodní dýmky – kouř produkovaný směsí zapálenou uhlíkem prochází ve vodní dýmce skrze vodu a s pomocí podtlaku je vdechován do plic. Do směsi je používána speciální forma vlhčeného tabáku s různými příchutěmi nebo beztabákové/beznikotinové směsi (melasa s ovocnou příchutí).

2. Bezdýmný tabák

Šňupací tabák – jemně namletý tabákový prášek vdechovaný v malých množstvích nosními dírkami.

Žvýkácký tabák – nadrcené listy tabáku užívané v ústech postupným žvýkáním.

Porcovaný tabák (tzv. snus) – pytlíčky naplněné jemně řezaným tabákem, které se vkládají do úst mezi ret a dásně.

3. Elektronická zařízení určená k inhalování

Elektronické cigarety – zařízení složené z baterie, nádržky na speciální tekutinu (e liquid) a atomizéru (topná spirála). Nedochozí ke spalování tabáku, ale k vaporizaci (odpařování) eliquidu. E-liquidy jsou dostupné s nikotinem i bez něj, dále mohou mít různé příchutě (tabák, ovoce, sladkosti, limonády atd.). Výsledný aerosol (pára) bývá inhalován do plic nebo slouží k vytváření tzv. vapovacích triků. Inhalování aerosolu z elektronických cigaret se podle dosavadních zjištění jeví být méně škodlivou formou ve srovnání s kouřením

běžných cigaret, není však zcela bez rizik. Na základě chemických analýz u vybraných zařízení byly v aerosolu identifikovány potenciálně rizikové limity těžkých kovů.

Zahřívání tabák – nová elektronická zařízení označovaná také jako „heets“ nebo „heat-notburn“, která fungují na principu zahřívání speciálně upraveného tabáku nejčastěji ve formě vyměnitelných náplní (připomínajících malé cigarety) prostřednictvím topného tělesa v podobě zahřívací čepele. Tabákové náplně obsahují nikotin.

Co dělat když?!

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy:
  - O události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkoho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy
- 4) V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- 5) V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností: Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- 6) Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

4.2 Alkohol

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné v další konzumaci zabránit.
- 2) Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 4) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy.
- 5) O události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho alkohol má), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

6) V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně -právní ochrany dítěte žádat pomoc.

8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.

9) Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

10) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

11) Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

12) V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka či studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným způsobem, jako je uvedeno od bodu 3. O události se rovněž sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka.

13) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. Kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

4.3 Nález alkoholu ve škole

1/ V případě, že **pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:

- Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- Zpracují stručný záznam o události.

2/ V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:
Postupují shodně s body a) a b)

a) O nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.

-

- b) O nálezů vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- c) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

4.4 OPL

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez rozdílu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- 1) Školním řádem škola stanoví zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.
- 2) Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazít takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace OPL ve škole

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- 4) V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- 6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- 7) V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- 8) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánů sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

- 9) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
- 10) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 11) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 12) Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- 13) Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- 14) V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- 15) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. Kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

- 1) Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- 2) Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- 3) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- 4) Jestliže se toho jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- 5) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy nelezou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- 1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- 2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- 3) Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem uschovají ve školním trezoru.
- 4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- 1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- 2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- 3) O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu o rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
- 4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce.
- 5) v Případě, že je látka nalezena u žáka, který se intoxikoval, předejí látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- 1) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- 2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- 3) Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

4.5 Vandalismus, krádeže

Školní řád naší školy pamatuje na krádeže a ničení školního majetku a tyto nejčastější formy protiprávního jednání jsou ošetřeny školním řádem, se kterým byli žáci i jejich zákonní zástupci seznámeni na začátku školního roku.

Žáci jsou vedeni k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, a by byli všímaví vůči svému okolí a v případě, že jsou takovému jednání přítomni, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

4.6 Šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Podstatnou vlastností šikany je skrytost.

1. Přímá podoba šikany

- Fyzické útoky v podobě bití
- Vydírání
- Loupeže
- Poškozování věcí
- Slovní útoky v podobě nadávek
- Pomluvy
- Vyhrožování
- Ponižování
- Sexuální obtěžování až zneužívání
- Kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace (útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky, sociální sítě apod.).

2. Nepřímá podoba šikany

- Demonstrativní přehlížení
- Ignorování žáka či žáků

Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana pomocí ICT technologií)

Fyzická šikana, přímá i nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)

Smišená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulační příkazy apod.).

Opatření k průběžnému zkvalitňování bezpečného klimatu ve škole pro všechny funkční skupiny

- Budování zdravých vztahů ve všech funkčních skupinách
- Pravidelné využívání třídnických hodin pro práci s kolektivem třídy a zkvalitňování klimatu ve třídě

Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:

- Výchovná opatření – napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy
- Snížená známka z chování
- Převedení do jiné třídy (je třeba posoudit efektivitu tohoto opatření, aby jen nedošlo k přesunutí šikany)
- Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně – právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou
- Škola umožní agresorovi individuální výchovný plán.

V případě výskytu šikany škola postupuje v souladu s dokumentem *Školní program proti šikanování*, kde je podrobně zpracován krizový plán a postupy řešení.

Konzultační hodiny

Konzultaci lze dohodnout osobně s MPP, výchovným poradcem, nebo prostřednictvím emailu

Informování rodičů

- třídní schůzky
- konzultační hodiny
- internetové stránky školy

Kontakty a adresy

Anima,o.s. pro péči o rodiny závislých, Apolinářská 4a, www.anima-o.s.cz

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz

Intervenční místo pro okamžitou pomoc při výskytu šikany, prevence@msmt.cz

Drop-in, K. Světlé 18, Praha www.dropin.cz

Prev-centrum, Meziškolská 1120,www.prevcentrum.cz

SANANIM, Novovysočanská 604a,www.sananim.cz

Život bez závislostí, Lupáčova 14,www.zivot-bez-zavislosti.cz

PPP Středočeského kraje, Olivova 35, Říčany u Prahy, 251 01

Dětské krizové centrum, V Zápolí 1250, 241480511,www.dkc.cz

Národní linka prevence AIDS, 800144444

Gay linka pomoci, 222514040

Help line AIDS, Dittrichova 17, 22491564

Linka bezpečí dětí a mládeže

Bílý kruh bezpečí, Duškova 20, 257317100

Vzkaz domů/dítě na útěku/, 800111113

Dětské a dorostové detoxikační centrum NMSKB, Vlašská 36, 257197159,www.nmskb.cz

Užitečné odkazy:

www.nepanikar.eu

www.odrogach.cz

www.drogy.cz

www.ditekrize.cz

www.poradenskecentrum.cz/mpp.html

-

Specializované služby pro kuřáky tabáku:

Národní linka pro odvykání kouření 800 350 000 <https://www.bezcigaret.cz/>

Adiktologické ambulance pro děti a dorost a další organizace zaměřené na poradenství a léčbu v oblasti závislostí a na primární prevenci <https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/>

Certifikované lékárny <http://www.lekarnici.cz/Pro-verejnost/>

Odborne-poradenstvi-v-lekarnach.aspx

Centra pro závislé na tabáku <http://www.slzt.cz/centra-lecby> Legislativní opatření

Protikuřácký zákon č. 65/2017 Sb. (zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek) Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon 561/2009 Sb., Školský zákon

Vypracovala: Mgr. Pavla Štěřbová

V Kadani 31. 8. 2023

Mgr. Stanislav Hakl

ředitel školy

Přílohy :

Příloha č. 1 První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají u intoxikovaných valný význam, při otravě návykovými látkami a alkoholem nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným
- intoxikovaní zejména drogami často prudce reagují na neverbální komunikaci; je vhodné pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze
- odklad přivolání lékařské pomoci může člověka vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému odbornému zákroku je i pouhé podezření z otravy.

První pomoc při otravě návykovými látkami

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko. Maximální dostatek čerstvého vzduch je třeba zajistit zejména, když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (látku) předejte přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, u řady látek jsou známy účinné protijedy.

Než přijde lékař

Důležité je odlišit jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí

Při vědomí – k otravě došlo ústy

- podat větší množství vody (případně s živočišným uhlím, je-li po ruce)
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit pokud možno informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
-

- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři
- Zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím.

Při bezvědomí

Nikdy nepodávat nic ústy ! Nesnažit se vyvolávat zvracení!

- položit postiženého do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk
- sledovat dýchání – **při zástavě dechu** uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhnete do úst a vyčistíte je) a zahájit dýchání z úst do úst
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Specifika otrav u různých návykových látek

Alkohol

U těžších otrav je nebezpečí vdechnutí zvratků nebo zástavy dechového centra. Nepodceňujte těžší opilost a volejte lékaře.

Marihuana a hašiš

Časté jsou úzkostné stavy. Je třeba zajistit dohled, aby osoba pod vlivem drogy neublížila sobě nebo druhému. Lékařskou pomoc je třeba zajistit zejména proto, že po odeznění účinků drogy přetrvávají duševní problémy.

Halucinogeny (tripy)

Je vhodné zajistit nepřetržitý dohled více osobami, pod vlivem drogy mohou postižení jednat velmi agresivně, nesmyslně a nebezpečně. Poměrně časté jsou úzkostné stavy a pocity pronásledování (pozor na pády z oken). Lékařská pomoc je naléhavě nutná.

Pervitin

I zde je vhodné zajistit dohled více osobami, protože i zde je riziko nesmyslného a nebezpečného jednání. Úzkostné stavy, pocity pronásledování, někdy i halucinace.

Opioidy (heroin)

Předávkování je poměrně časté, dostavuje se tlumivý účinek na dýchání. Časté je bezvědomí a zástava dechu. Účinky se někdy podobají těžké opilosti.

Těkavé látky (ředidla, rozpouštědla, lepidla)

Intoxikovaný je masivně cítit těmito látkami, při silné otravě může rychle dojít k zástavě dechu a bezvědomí.

-

Příloha č. 2: Desatero pro školy aneb „Do školy poprvé přichází žák s PAS“

- 1. Informace** – seznámení učitelů, dalších pedagogických pracovníků školy s problematikou poruch autistického spektra v celé její šíři.
- 2. Rodina** – vhodné je navázat úzkou spoluprací s rodinou žáka s PAS ještě před zahájením vzdělávání žáka (zaměřit se např. na charakteristiku žáka; jeho silné a slabé stránky; specifika v chování; dosavadní průběh vzdělávání; poradenskou podporu v ŠPZ), nastavit spoluprací a průběh péče o žáka s PAS (např. pravidelný kontakt s rodinou; výměna informací o práci se žákem ve škole a v domácím prostředí; snaha o jednotný přístup; využívání stejných metod).
- 3. Prostředí školy** – po dohodě se zákonnými zástupci žáka stanovujeme postup, jak seznámit spolužáky a další pracovníky školy se specifiky žáka. Je důležité podávat srozumitelné a konkrétní informace k danému žákovi s PAS, ne pouze obecné. Je vhodné zařadit programy práce se třídou, které umožní lepší seznámení se žáků třídy navzájem.
- 4. Doporučení ŠPZ** – naplňování doporučení uvedených v Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Spolupráce se školským poradenským zařízením, spoluúčast při průběžném vyhodnocování poskytování podpůrných opatření.
- 5. Koordinátoři PAS** – v každém kraji působí krajský koordinátor péče o žáky s PAS v oblasti školství, který má přehled o poskytovaných službách a možnostech podpory pro tyto žáky v daném kraji. Seznam koordinátorů je uveřejněn na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy či Národního ústavu pro vzdělávání a je i součástí příloh tohoto metodického doporučení.
- 6. Respekt k individualitě** – úkolem školy je respektovat specifika každého žáka a zajistit průběh vzdělávání v souladu se vzdělávacími potřebami žáka, současně vytvářet stabilní, vstřícné prostředí, ve kterém se budou všichni žáci cítit bezpečně.
- 7. Komunikace** – podporovat rozvoj verbální i neverbální komunikace. Většina žáků s PAS má významné deficity v komunikaci. Neverbální komunikace nemusí být čitelná, žáci s PAS mohou mít i osobitý komunikační styl. Pro žáky s PAS může být obtížné porozumění zejména nejednoznačným otázkám, složitým a dlouhým souvětím, ironii, sarkasmu, nadsázce. Řada žáků s PAS využívá i různé systémy znakování.
- 8. Předvídatelnost** – pro některé žáky s PAS jsou důležitá konkrétní, přesná sdělení (např. co; kdy; kde; jak; v jakém pořadí). Pro většinu žáků s PAS je nezbytné informace spojovat s vizualizací.

- 9. Motivace** – žák s PAS musí rozumět smyslu vykonávané činnosti. Důležité je stanovit individuální motivaci pro konkrétního žáka a následně ji ve spojení s realizovanými činnostmi pozitivně posilovat, propojovat i se systémem odměn.

Tolerantní a empatický přístup – porucha autistického spektra může způsobit nestandardní projevy v chování, které je třeba brát na vědomí a přehnaně na ně neupozorňovat. Znevýhodnění není důvodem k bezbřehé akceptaci všech projevů chování žáka. Je třeba definovat projevy chování, které se budou v rámci školy tolerovat, vzhledem k tomu, že vyplývají z podstaty PAS. Důležité je předcházení vzniku nežádoucího chování a nastavení intervenčního postupu (viz kapitola 5 a 6 metodického doporučení) pro případy, kdy takové chování nastane.

Příloha č. 3: Desatero komunikace se žákem s PAS ve škole¹

- 1. Zohlednit zkušenosti zákonného zástupce a nejbližšího okolí žáka s PAS** – pro nastavení přístupu a komunikace se žákem v průběhu jeho vzdělávání je velmi důležité vycházet ze zkušeností jedinců z nejbližšího okolí žáka (např. zákonných zástupců žáka, rodinných příslušníků).
- 2. Respektovat specifika v navazování a udržení očního kontaktu** – u žáků s PAS může být oční kontakt vyhýbavý či ulpívavý, pro některé žáky s PAS je důležitější obsah sdělení než udržování očního kontaktu. Žáka s PAS může rozrušit i vzdálený oční kontakt – při současném hovoru pedagoga s jinou osobou.
- 3. Dodržovat osobní zónu jedince** – pro některé žáky s PAS je obtížné zachovat během konverzace přiměřenou vzdálenost od komunikačního partnera. Žáci s PAS často nejsou schopni vyhodnotit, nakolik vstupují do jeho osobní zóny (lze využít vizualizace např. pomocí položeného archu papíru na podlaze – „podsedák“ při sezení na koberci). Dodržování osobní zóny by mělo být oboustranné. V případě potřeby je možné žáka s PAS navést k udržení osobní zóny. U sensoricky citlivých jedinců je potřeba přihlídnout k jejich specifikům (např. doteky; intenzita hlasu).
- 4. Vztít v úvahu případné zvláštnosti v řeči** – např. zvýšené či snížené tempo řeči, hlasitost, zvláštní vyjadřování, specifika v intonaci, echolálie, verbalizace. U některých žáků expresivní řeč zcela chybí nebo ji funkčně nevyužívají.
- 5. Neodsuzovat způsob komunikace upřednostňovaný žákem a nestandardní projevy chování** – např. motorický neklid; nepřiměřená gestikulace; grimasování; nezdvořilost (např. nepozdraví; nepoděkuje); nevhodné komentování určitých

---

¹ 1+10 zásad komunikace s lidmi s autismem bylo rovněž vytvořeno Národním ústavem pro autismus. Materiál je dostupný na https://nautis.cz/_files/userfiles/PR_osveta/110_zasad_komunikace.pdf

skutečností; používání vulgarismů. Nastavte žákovi s PAS jasné hranice a vysvětlete, proč a v jakých situacích je určité chování akceptováno, či nikoliv. Nevhodné chování žáka s PAS klidným hlasem, gestem odmítněte.

- 6. Mluvit přiměřeně hlasitě, konkrétně, jednoznačně, stručně, zachovávat klidný tón** – pro žáka s PAS je důležité vědět CO, JAK, KDE, KDY, KDO a PROČ. Problematické může být používání ironie, dvojsmyslů či jazykových hříček v komunikaci. Mnozí žáci s PAS jim nerozumí nebo je chápou doslovně, což vede k neočekávaným reakcím. Neměli bychom také dávat najevo překvapení z odlišného způsobu myšlení.
- 7. Podle potřeby usměrňovat průběh konverzace** – seznámit žáka s průběhem konverzace, vysvětlit mu, co je jejím hlavním tématem. Žáci s PAS mají tendenci odbíhat od tématu hovoru ke svým oblíbeným tématům, ulpívat na detailech. Pokud má žák s PAS nutkavou potřebu nadále hovořit, je třeba vymezit čas pro jeho sdělení, poté se vrátit zpět k původnímu tématu.
- 8. Zeptat se, pokud nerozumíte obsahu sděleného** – taktně se žáka s PAS doptejte, pokud nevíte, co chtěl sdělit. Nehovořte o žákovi s PAS před ním, ale obraťte se přímo na něj.
- 9. V případě obtíží s porozuměním využívat vizuální podporu** – u některých žáků s PAS se setkáváme s významnými problémy v porozumění řeči. V takovém případě je dobré využívat vizuální podporu, např. obrázky, grafy, symboly, piktogramy, sociální příběh, časový plán.
- 10. Shrnutí a adresnost sdělovaného obsahu, zdůraznění důležitých bodů** – někteří žáci s PAS obtížně rozlišují podstatné informace od nepodstatných. Příliš mnoho informací je může zahltnout a nemusí vést k pochopení. Při nepochopení frontálních instrukcí je u některých žáků potřeba sdělení směřovat konkrétně k jejich osobě a ověřit si, zda žák správně porozuměl sdělení.

Příloha č. 4: Řešení kyberšikany z pohledu oběti

Před kyberútoky – ať již v podobě aktivit jednorázové kyberagrese či rozvinuté kyberšikany, neexistuje stoprocentní ochrana, dokonce ani to, že oběť přestane využívat internetové či mobilní služby, kybernetický útok nezastaví – oběť pouze „zatím neví“, že je v prostředí internetu dehonestována. Je pouze otázkou času, než se o existující situaci dozví. Podle zjištění Parrisové (Varjas et al., 2010), která prováděla výzkum zaměřený na středoškoláky, lze strategie vyrovnávání se s kyberšikanou z pohledu oběti rozdělit do dvou základních skupin, a to na reaktivní a preventivní strategie (Černá et al., 2013; Varjas et al., 2010).

K reaktivním strategiím vyrovnávání se s kyberšikanou patří vyhýbání se (vymazání zpráv, účtu, blokování telefonních čísel, ignorování situace), přijetí (kyberšikana je vnímána jako součást života), ospravedlnění (hledání důvodů, proč není podstatné se kyberšikanou zabývat, „shazování agresora“ – je hloupý, nestojí za to apod.) a vyhledávání podpory v okolí (svěření se někomu, zapojení dalších lidí). Mezi preventivní strategie pak patřila dle názoru studentů z výzkumu Parrisové (Varjas et al., 2010) osobní promluva (snaha předejít nepochopení způsobenému on-line prostředím), zabezpečení a zvyšování povědomí o problematice (zlepšení zabezpečení účtů, omezování zveřejňovaných informací apod.), mezi další zjištění výzkumu pak ale také patřil názor studentů, že prevence kyberšikany není možná – internet podle nich poskytuje tak vysokou míru anonymity, která agresorovi nahrává, že není možné se kyberšikaně zcela vyhnout.

Vhodný postup pro oběť kyberšikany:

Jednotlivé body na sebe nemusí přesně navazovat, např. dítě může oznámit útok dospělé osobě již v prvotních fázích.

- 1. Zachovat klid** – nejednat ukvapeně.
- 2. Uschovat si důkazy** – uchovat a vystopovat veškeré důkazy kyberšikany (SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložte www stránky apod.). Na základě těchto důkazů může být proti útočníkovi či útočníkům zahájeno vyšetřování. (postup viz příloha).
- 3. Ukončit komunikaci s pachatelem** – nekomunikovat s útočníkem, nesnažit se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožovat, nemstít se. Cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci, ať už je jakákoli.
- 4. Blokovat pachatele a blokovat obsah, který rozšiřuje** – pokusit se zamezit útočníkovi přístup k účtu nebo telefonnímu číslu oběti a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktovat poskytovatele služby).
- 5. Identifikovat pachatele** (pokud to neohrozí oběť)
- 6. Oznámit útok dospělým** (učitel, rodič) – svěřit se blízké osobě. Pro uchování důkazů oslovit někoho, kdo má vyšší IT gramotnost. Kontaktovat školu a specializované instituce (PPP, Policie, SVP, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology apod.).
- 7. Nebát se vyhledat pomoc u specialistů** – kontaktovat specializované organizace, poradny případně Policii ČR.
- 8. Žádat konečný verdikt** (v případě řešení situace školou) – po prošetření celého případu trvat na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí.

Řešení kyberšikany z pohledu školy

Vzhledem k tomu, že kyberšikana je úzce propojena s tradičními formami šikany, které běžně probíhají ve škole, kyberšikana je také v prostředí školy řešena. Před samotným řešením se však škola často rozhoduje, zda se vůbec má, může či musí do řešení kyberšikany zapojit.

Mezi nejčastější argumenty proti řešení kyberšikany školou patří následující Pokud kyberšikana probíhá mimo budovu školy (či mimo školní akci), není to problém školy.

1. Řešení kyberšikany ve škole vyvolá negativní publicitu a odradí potenciální klienty – rodiče nově přijímaných/zapisovaných žáků.
2. Škola nemá nástroje, jak kyberšikanu řešit.
3. Nástroje, které škola používá, nefungují (např. rodiče útočníka nespolupracují).
4. Kyberšikana sama odezní, nemá tedy smysl ji v prostředí školy řešit.

